

voorzitter

In stemming komt de gewijzigde motie-Visser-van Doorn (27432, nr. 25).

De **voorzitter**: Mevrouw Visser-van Doorn verlangt hoofdelijke stemming over deze motie.

Vóór stemmen de leden: De Haan, Hamer, Van Heemst, Herrebrugh, Hillen, Hindriks, Van der Hoek, Van der Hoeven, De Hoop Scheffer, Kalsbeek, Kant, Van der Knaap, Kortram, Kuijper, Leers, Marijnissen, Melkert, Middel, Molenaar, Mosterd, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oudkerk, Van Oven, Rehwinkel, Reitsma, Rietkerk, Ross-van Dorp, Santi, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Smits, Spoelman, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Timmermans, Valk, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Waalkens, Wagenaar, Van Wijmen, Wijn, De Wit, Witteveen-Hevinga, Zijlstra, Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Balkenende, Barth, Belinfante, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, De Boer, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, De Cloe, Crone, Dankers, Depla, Dijkma, Dijsselbloem, Duijkers, Duivesteijn, Eurlings, Feenstra, Van Gijzel en Gortzak.

Tegen stemmen de leden: De Graaf, Halsema, Harrewijn, Hermann, Hessing, Hofstra, Kamp, Karimi, Klein Molekamp, Lambrechts, Luchtenveld, E. Meijer, Van Middelkoop, Nicolaï, Niederer, Oplaat, Örgü, Passtoors, Patijn, Rabbae, Ravestein, Remak, Van 't Riet, Rijpstra, Rosenmöller, Rouvoet, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schutte, Snijder-Hazelhoff, Van der Staaï, Van der Steenhoven, Stellingwerf, De Swart, Terpstra, Udo, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Wilders, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Van Beek, Van den Berg, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, Cherribi, Cornielje, Van Dijke, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Essers, Geluk, Van Gent en Giskes.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze gewijzigde motie met 74 tegen 68 stemmen is aangenomen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Visser-van Doorn c.s. (27432, nr. 26).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze gewijzigde motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Halsema (27432, nr. 20).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en het CDA voor deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Halsema (27432, nr. 24).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, D66 en de VVD voor deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Ik deel mede, dat de motie-Halsema c.s. (27432, nr. 16) nu ook is medeondertekend door de leden Nicolaï en Dittrich. Deze motie is in herdruk verschenen.

In stemming komt de motie-Halsema c.s. (27432, nr. 16, herdruk).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Bommel (27432, nr. 17).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde zijn de **stemmingen over twee moties**, ingediend tijdens het debat over de **Doverzaak**, te weten:

- de motie-Van de Camp over bovenregionale samenwerking en communicatie (27204, nr. 6);
- de motie-Kalsbeek c.s. over verbetering van de interne communicatie (27204, nr. 7).

(Zie vergadering van 16 november 2000.)

In stemming komt de motie-Van de Camp (27204, nr. 6).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Kalsbeek c.s. (27204, nr. 7).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Toetsing van levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding en wijziging van het Wetboek van Strafrecht en van de Wet op de lijkbezorging (Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding) (26691).**

(Zie wetgevingsoverleg van 30 oktober 2000.)

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Ross-van Dorp** (CDA): Voorzitter! Nu meer dan een jaar geleden, op een ochtend, stierf een goede vriend van mij zijn zelfgekozen dood, geholpen door zijn arts, bijgestaan door zijn geestelijk leidsman en omringd door degenen die hem het meest na stonden. Hij was ongeneeslijk ziek. Bij de begrafenisplechtigheid werd een brief van hem aan alle aanwezigen voorgelezen. Ik voelde mij op dat moment wat bedremmeld, want hij nam afscheid van ons, meer dan wij van hem. Het was geen normale begrafenis, maar het was dan ook geen normale dood geweest.

Wat kunnen wij weten van het lijden van een ander? Welk antwoord kun je geven op een hulpvraag van iemand die zegt dat hij het leven niet meer aankan en dat hij wil sterven? Meestal ligt achter de vraag om de dood een andere vraag verborgen; een vraag om zorg, om aandacht, om liefde of adequate pijnbestrijding. Wanneer al die vragen beantwoord zijn en een zieke toch nog vraagt om de dood, is er sprake van een diepe tragiek. Het opgeven van iemand is